

פרוטוקול מס' 30/ג

מישיבת ועדת החינוך והתרבות ביום
ד', ה' אדר ב' תשי"ד (10.3.1954)
בשעה 11.30

נוכחיו: חברי הוועדה:

ט. פרסיץ - היו"ר
מ. ארם
ח. בוגר
א. ברמן
א. כלפון
י. כפרית
א. רזיאל-נאור
ד. נצר
י. ממילנסקי
י. ס. רוזנברג
ר. צברי

מוזמנים:

ד"ר אבידור - סגן מנהל כללי של משרד החינוך
מר בן-דוד - סגן מנהל כללי של משרד החקלאות
מר הרבורגר - מנהל המחלקה להכשרה מקצועית
במשרד העבודה
מר רגב - מנהל המחלקה לחינוך חקלאי במשרד
החקלאות.
מר שקד - ראש המחלקה להנחלת הלשון במשרד
החינוך והתרבות.
מר טריד - סגן מנהל כללי של משרד החינוך.

חש"ו:

מ. אונא
י. בן-יעקב
א. דימלש
ע. מימון

היו"ר ט. פרסיץ:
אנחנו הפצית עכשו להמטיח בכתבי בעיות שהתחלנו
בישיבה הקודמת. עלינו עוד לטמוע את חלונות
של מר הרבורגר. אבל לפני-כן נשאל שאלות בקשר לחינוך החקלאי ואחר-כך
נמסע את חלונות המרדמים הזונים.

א. כלפון:
מהדו"ח שמענו מסיו של מר רגב נודע לנו שיש
כאלף מקומות פנויים בכתבי-הספר החקלאיים. זהו
דבר מהוועד וזועק. ידעם מקומות, ההוצאות מוצאות בלאו הכי, אותם המורים,
אותו המנגנון ואנחנו מדברים גבוהה-גבוהה בכל מיני צורות על עידוד
החקלאות, וכאן מקומות פנויים וכאילו אין דורש. הדבר הזה דומני כאומר
"דרטני" ויר לעשות כדי למלא את החלל הריח הזה. נשאלת האלה אם באמת
החלל הריח הזה נראה ריק מיום ללא היו מושמדים, או להיות מועמדים ללא
יכלו לעמוד כתנאים הכסטיים לחילום והם נמנעו מלהכנס לכתבי-ספר אלה
בגלל זה.

איתקד הוצאו למטרות יל סטיפנדיות לחלמידים
בכתבי-ספר חקלאיים 6000 ל"י, ואילו הינה אני רואה בעמוד 102 סהסכום
הוא 2,500 ל"י, סכום זה צריך למלא לחטיפנדיות בכתבי-ספר חקלאיים
בארץ ובחוץ-לארץ. סכום קטן זה מניב על הקאלה מדוע יטנט אלף מקומות
ריק.

א. כלפון:

מר רגב מסר לי שאילו היו צריכים להסתפק
אחת ב-6000 ל"י והוקצבו למטרה זו, לא היו מגיעים גם למה שהגיעו.
אחת ניתנו כ-7000 סטיפנדיות, מהן 600 על-ידי המרכז החקלאי,
כל אחי בסכום של 100 ל"י; 50 סטיפנדיות על-ידי הלכה הראשית של
הקק"ל - כל אחת 170 ל"י; 20 מן הבנק לחקלאות - כל אחת 100 ל"י
ו-10 מן הבנק להתיישבות של הסוכנות היהודית - כל אחת 100 ל"י.
אילו ניתנו סטיפנדיות אלו, היה מטטר התלמידים כבד - הספר החקלאיים
הרבה יותר קטן. אני מסיק מזה שאילו היו סטיפנדיות נוספות כשיעור
מספיק, כי אז אותם 1000 המקומות הטנוויים היו מלאים בלי כל טפק.
אינני מבין כיצד מעיזים להציע 2500 ל"י בטעה לניכוס 1000 מקומות
פנויים והיה צריך לתת לכל אחד סטיפנדיה של 100 ל"י. הדבר הזה אינו
עומד בכל התאמה לחביעות של המ.ק. אני מציע להגדיל את הסעיף הזה
באופן ניכר.

ד. ממילנסקי:
ראשית-כל, עצם העובדה שבתוך מרד החקלאות
הסעיף הזה המדבר על עניני חינוך חקלאי
תופס את המקום הנכבד ביותר - הוא חיובית מאד. אני גם מוכן להבין
הצריך לעבור איזה זמן עד שהביטוי הזה בתקציב יתחיל להתגלגל במציאות
ולהביא תוצאות.

כפי שאמר קודמי 1000 המקומות הפנויים
הם בעיה, ואינני רוצה לעיות אותה קלה על-ידי כך שאומר כי
זה רק ענין של סטיפנדיות. יחד לי רומם ייזה ענין של חינוך ציבורי
בכללותו ויחסו המוטעה למה שהוא חינוך נאה לבן משפחה או לבת משפחה,
עד כמה שאין הליכה לבית-ספר חקלאי או מקצועי ירידה בדרגה, וגמנסיה
זה דבר נאה יותר. אבל זה דבר צריך להלחם בו. האלה שלי היא:
איך נלחם מרד החקלאות בבעיה זו - בהטברה בבית-הספר היסודי,
בבית-הספר התיכוני, - בהעמדת הדבר באור נכון בעתונות וברדיו כדי
להציבור יודע מה נעשה, כדי להעביר את הצל הטובי - מה עושים כדי
להלחם בזה? מה עושים כדי למלא את אלה המקומות האלה? וגם כאשר
האלף הזה יתמלא צרכי הארץ הם גדולים פי-כמה.

ומכאן אני בא לאלה מנייה: אני מצטער
לחברת-הכנסת מימון איננה כאן כרגע. היא טענה שאצלם אין זה עולה
כל-כך הרבה - אט במקום אחר זה עולה 1000 ל"י לתלמיד אצלם זה עולה
600 ל"י. הייתי רוצה למוע הטברה על-כך, בהתחשב עם העובדה הזאת
וגם עם העובדה שבתקציב לא מופיעים סעיפים של פיתוח והקצעות. ז.א.
שאינן הבל גדול בין בית-ספר שהוא בן שנה אחת ובין בית-ספר שהוא
בן שבע שנה. אט ננכה מכולם את הכנסות המ.ק לא נקבל את ההבדל
הנכון. במקוה-ישראל ובבאר-בשע און הכנסות ועדיין יש הבדלים.
על זה הייתי רוצה למוע הטברה. הדוגמא הכוללת זה בית-הספר לדיג
במכמורת. כפי שאני רואה ייננו 110 תלמידים ועולים כ-140 אלף ל"י.
מצד הני התלמידים עצמם מתתמים בכיסוי ההוצאות בסכום פעוט. אינני
יודע אם הוא פעוט כוללעצמו, אבל לגבי מה שאותו תלמיד היה צריך לשלם
במקום אחר בגיל זה, הוא סכום פעוט. הדבר הזה כוללעצמו, בצירוף
הסטיפנדיות צריך להיות גורם מוכן. ברור שאילו בית-הספר היה
קולט יותר תלמידים זה היה יותר אפקטיבי. פירושו של דבר האתה מסיק
הרבה מאד כדי לקבל דיג אחד. אולי אמר לקבל דוגמאות כיצד הדבר
הזה בכתי-ספר לדייגים עתידים באיטליה וביוון? אני מודה ומתוודה
האינני בקי בכל הענינים האלה. אך העובדה כוללעצמה בית-ספר למלמד
110 תלמידים עולה 140 אלף ל"י למלמד המסיים אומרת: דרני.

ענין יכר הלימוד. יתכן שהוא חייב להאר
נמוך - 170 ל"י לינה. אבל אם אני לוקח את בית-הספר בפרדס-חנה, הם
סוג מסוים של הורים מילם הכוח יותר גבוה. אינני בטוח שכל התלמידים
יכולים לילם לומדים בפרדס-חנה. מדוע אי-אפשר להגיע לשכר-הלימוד
של כעלי-היכולת בכתי-ספר אלה יהיה יותר גדול? האלה הזאת תוזרת
בכל מקום. מדוע ילדי צריך ליאת בעול כר-הלימוד של אנשים
ויכולים לילם אחרו?

י. סמילנסקי:

עכיו אני שואל: לאן מוניח בוגרי כתי-הספר החקלאיים. הם אינם מרובים באופן יחסי לפי צרכי הארץ, ולפי מה שאנחנו רוצים ליהיו צרכי הארץ, כי זה מכוון את תהליך הפיתוח. אנה הם פונים? אקח את בית-הספר הגבוה לחקלאות - הפקולטה לחקלאות ברחובות - לפי המספרים יקיבלתי מלמעלה ממאה בוגרים הלכו רק ימים לעבודת-ידה מעיית; כל המאר עובדים בעבודת מחקר, במעבדה, המעט הזה מבטא את הצמא העצום לידע לאנטי-מדע. אבל הוא גם אומר להצמא יל הידה הוא גדול פי-כמה, אבל הוא קטור באי-נוחיות, ולא הולכים לידה עמו מורים לא הולכים למעבדות. אם יית איז מומחה עובד בידה - כל מחיר יטוה לו. איתם האנינים עובדים בחקלאות, אבל לא בידה, אלא בכית.

השאלה היא: מנין הם באים? את זה באים ממקיני מוסדות, האם הם חוזרים למסקיהם או הם הולכים לעבודה המועילה, שבגלל מחסורה היטובים נחרבים? מכיון שמספר הבוגרים כל-כך מצומצם, איך אפשר לכוון את עבודתם לעבודת פיתוח בארץ?

השאלה האחרונה עלי היא בנוגע לאחוז בני העליה החדשה בכתי-הספר החקלאיים והתכניות כיצד לקלוט אותם, לבין הצרכים במקומו תיהבץ

ט. כפרית:

אני רוצה לשאל פירומו יל כעיף בתקציב בסכום של 240 אלף ל"י מהם 40 אלף ל"י המכר מכוונים לכיתות למסקים. קראתי את דברי ההסבר ושם נאמר שהכסף הזה ניתן לכיתות המסך - סכום זה מהווה שנית מכל ההקצבה לכתי-הספר החקלאיים.

מה הקטר לבין עבודת המרד והפעולה י. סמילנסקי: הנוספת על כתי-הספר לחקלאות?

ד. כפרית:

סכום זה של 40 אלף ל"י אינו מוכן לי. לפי דעתי משרד החקלאות יכול להחתך בקביעת תכנית, הוא יכול למסך, אבל אינו צריך לחת כסף לכיתות המסך - שנית מכל התקציב. ואת הכסף הזה מקבלים דוקא המסקים לצרכיהם לשאת בעול זה בעצמם.

עברתי על החומר הניתן בתקציב על ההוצאות של כל בית-ספר ממלתי - לחינוך, הוראה והחזקה במסק. ישנם הבדלים ניכרים בין בית-ספר כדורי - לבו יכר הלימוד הוא 185 ל"י לידה, לבין באר יבש. ועיין-כרתו שבסעולה יותר, ואילו בבית-הספר ל"י יג שכר הלימוד יהיה הנת 300 ל"י. נשאלת השאלה: מה נעשה כדי להגדיל את מספר התלמידים בכיתות ביביל לאזן אותם המסקים. כי לא יתכן להממלה תקדיש כספים כל-כך רבים בכתי-ספר ממלתיים בזמן היות מסך. האם אי-אפשר להגביר את היירות העצמי של התלמידים, כי אני רואה בהוצאות הארגוניות ועיפויים כאלה שראה לי נעל-ידי יותר עבודה עצמית של התלמידים ופחות עובדים מסוגים יונים, אפשר היה להגיע להוזלה. הרי המטרה שלנו היא להרבות בתלמידים.

אנחנו יודעים שמן המספר הניתן לנו - למעלה מ-3000 - כ-3000 הם בני כיתות המסך של מסקים קיימים טאי-אפשר לכלול אותם במטרת החינוך החקלאי, מכיון שזה אינו מכוון על-ידי הממלה. אינני יודעת אם המדור הזה יכול לכלול למעלה מול ים התלמידים האלה במספר הכולל של המסתמים בחינוך החקלאי. נראה לי שריאלי יותר הוא מספר התלמידים בכתי-ספר אלה שיש מעליית הנוער, על נערים המקלים בכיתה חקלאית בעזרת הממלה.

אני שואלת: כיצד בכל זאת יוש להגביר את התוספת של 200 אלף ל"י בתקציב, לסעיף של חינוך חקלאי, שהוא מהווה 20 אחוז מכל התקציב של משרד החקלאות?

כפריה:

מענו כאן על כעולת מסדר החקלאות
בטח החינוך החקלאי, על קורסים וכמנריים. מענו גם כאילו הנוער
העולה אינו רוצה לחזור לביתו, לאתר טיול לימודיו בטמנריונים
אלה. אני איני מעמידה את הילדה, אבל על זה נדבר בוויכוח.
אך אני בכל זאת שואלת כיצד מתכוונים לסתור את הבעיה לאור הגידול
בהתייבות והצרכים להדבקה גידול זה, על-ידי חינוך דור של חקלאים.

אשר לאוירה המחנכת - לדעתי אין די

בזה מילדי כתה ח' יכירו בבתי-הספר החקלאיים. כאן חייב לבוא
מפנה, והקשר שבין הילד לטבע צריך להתחיל מכתה א'. אין די בסיחות
עם תלמידים והורים. יש ליצור אוירה שתעלה את ערכו של הנער ההולך
לחקלאות, ולא יראו בכך כל ירידה, כפי הכבר אמר חבר-הכנסת סמילנסקי.

ולברוך, בענין המגמה המתמדת להפוך

את בתי-הספר החקלאיים לבתי-ספר תיכוניים, כדי ליצור את הקשר עם
הפקולטה לחקלאות ועם האוניברסיטה. מגמה זו היא בעברנו. הבטחת
תעודת-בגרות לבוגרי בית-הספר החקלאי עולה לנו ביוקר, אך אין
היא נותנת לנו כל בטחון לבוגריה אלה אמנם יפנו לעבודת חקלאות.
4 ינות לימוד עולות בכסף רב. אפשר להסתפק ביכולת לניהל, ויתכן רבלי
תעודת-בגרות נקבל אותה הרבה חקלאים.

ר. צברי:

אינני חושבת כמוגזם לומר שהילדים
אשר מובאים לקורסים ממעברות וממוסבי
עולים אינם רוצים לחזור למסקים שלהם. יש לי אחד המדריכים ביסוב
עולים בפרוזדור ירושלים שחמשה מילדי המושב לומדים בבית-הספר החקלאי
בעין-כרם. הם הולכים בקונו הביתה לכיכור - והוא אומר: אם עכשו אינם
רוצים ללכת, מה יהיה אחר-כך? נתעוררה כאן שאלה כל דרך הניהל:
קורסים החוזרים בכל עונה ועונה מהעבודה במסק חלטה יותר. אולי צריך
לפתח קורסים אלה, נאמה כאן שהנסירה הגדולה היא בין ילדי העולים.
אין זה רק בגלל זה שהם מתגעגעים הביתה. הם ממילא אינם יציבים
עדיין בטביבתם ואם עוד מוציאים אותם לתקופה ארוכה, הרי זה עוד
יותר קשה. אבקש את הוועד-דעתכם בענין זה.

בענין ההסברה - אני חושבת שיש

להכניס שינוי יסודי בבתי-הספר היסודיים ואין להסתפק רק בכתי
העות לחינוך מקצועי וסתי נעות לחקלאות. לדעתי, נליט מן העות
צריך להיות מוקדם לחקלאות ולמלאכה. אבקש את הוועד-דעתכם גם בענין זה.

מ. אר:

א. כמה ממספר התלמידים המבקרים בבתי
ספר חקלאיים נמנים על בני ההתייבות
העובדה? כמה מהם נמנים על חניכי תנועות נוער? וכמה מהם באים
מתוך ייכות מוצאות אחרות? - חוץ מהעליה החדשה, כלומר מיסובי העולים.

ב. איזו פעולה נעשתה מטעם מסדר החקלאות

להגביר את כוח ההליכה לבתי-ספר אלה? מה נעשה לא רק בבתי-הספר, אלא
בציבור ובקרב ההורים?

ג. האם בבתי-הספר היסודיים מתנהלת

הסברה מכוונת וריסתית למען המציע הזה? אני מסתייג. אינני רוצה
להגיד שאני מסכים עם חברת-הכנסת צברי. אינני חושב שהסברה כשלעצמה
פותרת את הבעיה. אבל מה היא פעולת ההסברה כדי שהענין יעמוד במרכז
ולא יידחק לקרן זווית? אבל נחוצה גם הסברה.

ד. כיצד אחת מעריכים את ההסברה החקלאית

לניתנת במידה כלשהי בבתי-הספר? יחד עם מיזוג הזרמים, למעשה כל
הנסחים החקלאיים עברו לידי החינוך הממלכתי. היית זאת הכוונה לניתנת
דבר-מה?

מ. אר : האם ייתכן לכתוב ידועה לאן פונה
המחזור לאחר סיום את בית-הספר
החקלאי? כמה מהם חוזרים למקומם?

ו. האם מתלבנים החניכים בלומדים
בבתי-ספר אלה באיזו פעולת הדרכה ועזרה למשקיים, ליוזבי-עוליה,
למשקיים מפגרים? האם קיימים יחסי גומלין בית-בתי-הספר ובין
פעולת ההדרכה באיזה הם יצטרכו פעם ללכת?

היו"ר מ. פרסיץ :
קודם-כל אני חושבת לאנחנו בגישתנו
להתעמקות בבעיות החינוך החקלאי והחינוך
המקצועי וחינוך תיכוני בכלל, חיוני ליצור לעצמנו איזו הנחיות-גיליה.

יורה לי לקבוע בפני ועדה זו, תקציב
המדינה מלתתף בעידוד כל תלמיד ירוצה ללמוד איזה מקצוע יהא, ב-22,500 ל'
ל-5,740 הלומדים בבתי-ספר מקצועיים וזנים נתמכים על-ידי המדינה.
אותה התמיכה בערך ניתנת מתוך תקציב החינוך לחניכי בתי-הספר התיכוניים.
לכתי-ספר חקלאית נתמכים - בהם ותיקים כ"מקוה-ישראל" וכפר הסידים -
ניתנת תמיכה של 60 אלף ל'. יש לומדים 750 תלמידים. בארבעה בתי-הספר
החקלאיים הממלכתיים לומדים 520 תלמידים והוצאות בתי-ספר אלה מגיעות
בערך למאה פחות מחצי מליון ל'.

את נרצה ללמוד מה יניתן מתוך מספרים
אלה - ואני חפצה להודות מה שלכתי אתמול לחבר-הכנסת סמילנסקי לכוון
את מרי-יחי על עניינים אלה, כי אני מחייבה מאד את החינוך החקלאי -
ורציתי למצוא מה יהא מצא. אבל גיליתי בכתי-הספר לדיוג ים הכנסה
של סכר-לימוד. הוא קבע יסכר-הלימוד הממוצע הוא 170 ל' לילד.
כאן לא נזכרת כל הכנסה והיא מייסר-לימוד, אלא אך ורק מן הדיג בחופים.
יתכן יזה נכנס לקופת האוצר ומי ונ-מה לא הובלט די צרכו. אבל נניח
ימתוך התיכונים 430 אלף לירות נכנסים לקופת-המדינה 88 אלף לירות
חמורת סכר לימוד - נשאלת האלה: כמה ניתנה הלימוד וההדרכה בבתי-
ספר חקלאיים? לתויה אלה מן הלימוד הניתן ב"מקוה-ישראל", מן
הלימוד הניתן בעינות ובבתי-ספר פרטיים אחרים, בהם גו-כן היו מקומות
ריקני רבים ושאטר איה, במתן כפיפנדיות מסוימות, למלא את בית-הספר
ולקמץ את הזכרונים הגדולים האלה. עד הנה לא נוכנעתי ביעילות הצאתם.
אני חושבת שאין איש, אשר רואה לפניו את הדברים האלה לא ינאל: היתכן
מצד אחד לנהוג ברחבות ידים וכזו, ללא תועלת - כי התועלת במספרים וגם
בהוצאות היא מפורקת מאד, ועל-כל-פני אינה עולה ברוט-פניו-ואופן
על התועלת הביאו לנו "מקוה ישראל" ועינות וכל יתר המקומות האלה -
מה זה צדקה בעניינים אלה? אמח מאו, שמחת-אמת, את כתובות ולכם אמצא
איזו הרגעה.

אתמול ייבנה כאן ותיקת החקלאות בארץ,
חברת-הכנסת מימון ומסרה לנו מספרים מאלפיה מאד והיה חשוב ללמוד
אותם. היא מסרה יילד עם כלכלתו בעינות עולה לא יותר מ-500 ל'.
אמרה... היא אמרה ב-300 ל' צריכים להתנות על-ידי סכר הלימוד
ודמי-כלכלה. מ-300 ל' מכניס המסק כ-210 ל' ב-90 ל' מתחפיה
3 גומיה: הממלה, מועצת הפועלות וויצו. היא אמרה שאר ההוצאות
מתכסות על-ידי המסק.

אנחנו יודעים את זעקת בתי-הספר הנתמכים
האלה. בהנה העברה הם ייבנו אתנו וסענו: במקום לבנות בתי-ספר חדשים,
מדוע לא תפנו את הילדים לבתי-ספר אלה, יש בהם מקומות רבים פנויים?
אינני שואלת את השאלה בקיר לבית-הספר הסמוך לבאר-הבע - שם אין דבר
אחר. אבל מה לגבי יתר בתי-הספר: למה ומדוע? בשאלה דומה פונים
גם בדבר החינוך הגבוה. ואני רואה, בתקציב הדל הזה, של 240 אלף ל'
תמיכה לאותם המוסדות יעשו משהו ואשר פילסו את הדרך לחינוך החקלאי
ואז אני רואה הניתנו 20 אלף ל' לפקולטה לחקלאות והאחזות במסק חקלאי.
כאשר דנים בחינוך גבוה, מתעצלים לפתוח את ספר התקציב ונדמה לנו
על-ידי מתן 1,250,000 ל' לאוניברסיטה יצאנו ידי חובתנו, ותו-לא.
הממלה לא נותנת יותר. אבל זה אינו כך. פזורים בספר העבה הזה,
כמעט בשמונה עיפים, נצורה זו או אחרת סכומים להחזקה בבתי-ספר
גבוהים - ואין עיני צרה בהם עד כמה ההדברים האלה מחויבים המציאות.

היור' . פרקיץ:

... אצלנו הוצאה מכובדת מאד על תחנת
הנמיונות החקלאית - ואני מעריכה אותה מאד - היא עולה הכות מדינה.
תחנת הנמיונות מדגישה גם בריחות זירו כאן וגם בדברי-הזכר את הקשר
ההדוק שלה עם מכון וייצמן ועם האוניברסיטה. ואני וואלת: כאר אני
לוקחת ולומדת את תקציב האוניברסיטה ורואה סעיף-סעיף את אותם סעיפי
ההוצאות ואני מוצאת בתחנה החקלאית - האם אי-אפשר לוף-לוף לתאם את
העבודה בצורה נמנש מכפילות ומפוזרות כפסוק מיותרים לחלוטין? אינני
מדברת על הוצאות נחוצות. אני מדברת על אלה הדברים שמקנים אותם
לפטרונים וכאשר גומרים את לימודיהם, אינם פונים לחקלאות או להדרכה.

בהזדמנות זו ארשה לי לומר מלה אחת על
ההדרכה במוסדות החינוך, ואני מזכרת מנייני הדל. נתקלתי בכמה מדריכים
בני מדינת ישראל והתפלאתי ותמהתי - אם אנחנו מוציאים אנשים להתיכנות
וחפצים לא באידיאלים, כפי שאמרו אתמול, אלא בזה האנייה ויכלו לעמוד
במדינתם - אנחנו חפצים לעזור להם להקלט בעבודת החקלאות ולחיות בכבוד
מיגיע כפיהם. באתי למושב בקשר עם פתיחת גן-ילדים במקום והייתי
באותו מעמד כאשר מתייחס ניגון למדריך וואל אותו: אני הייתי רוצה
לזרוע עכמו צנון וגלדיולות - האם אני צריך לעלות את זה עתה, או עלי
לחכות עד לאחר רדת הגשמים? הטיב לו המדריך: עצתי לך - תנסה; אין
לך מורה טוב יותר מן הנסיון. מטיב לו המתיושב: אינני מכיר את
האדמה ואת התנאים בארץ, אני מקיע את כספי, נכנס לעול של חובות,
כי הרי לא ניתן לי כל הסכום מקופת הסוכנות, מה לי לעשות? חוזר
ומטיב המדריך: המע הטיב, אני אומר לך מה אני הייתי עושה - ואתה,
עיה כרצונך.

בהדרכה כזו נגיע רחוק מאוד גם אני ייתי
יכולה להטיב תיובת כזו, אלא ההייתי חושבת לעלות כן.

אני וואלת: מה היא היעילות בכספים אלה -
האם הדבר הזה יתן לנו חקלאיים? ברכתך את משרד החינוך על נינוי הדרך
בענין הנחלת הליון. אנו עוברים הלב כזה בענין זה. מספר הלומדים
הצטמצם מ-327 אלף ל-15 אלף ומ הו. אני חפצה לנפטר במעטנו ונדע
מה אנחנו עושים ועל מה אנחנו מוציאים את הפרוטות שלנו.

ואלה למר הרבורגר: אני חפצה למאול איך
קובע משרד העבודה את תמיכותיו ועל יסוד איזה יקולים? האם כל ציבור
אשר מודיע שהוא פתח בית-הספר מקצועי ומלמד איזה מקצוע זהו, כפי מועיל,
ספק-נחוץ, ספק חיוני לקיומ הארץ, רואי לקבל תמיכה? האם רמת הלימודים
מחיבת מתן תמיכה מכובדת יותר מן הרגילה או לא? האם הממלה נמנעת
מלסתוח בית-הספר מקצועי דוגמאי רק מיון לא נמצאו כספים בתקציבית אלה?
או מיון ניוקיי אחרים, או מיון פחד בבית-הספר זה יסאר ריק כמו
לנארית בתי-הספר מקצועיים אחרים, הנהניו מתמיכתם, ריקים מתלמידים?

ה. בוגר:

אנו טוענים באנו רוצים שהתלמידים ילמדו
בבתי-הספר לא רק תורה אלא גם מלאכה ובעיקר
חקלאות. מי ילמד אותם? חברת-הכנסת צברי מתלוננת על ולומדים רק
לתי לעות בכובע חקלאות ומלאכה - האם יתן לנו מורים לתי לעות אלו?

אני הצעתי למר סקו באותם המדריכים הבאים
ללמד עברית ביישובי העולים ולמדו אותם גם עבודת האדמה. על הסמנרים
המחנכים מורים ומדריכים לעתיד, להקנות לכמו מלבד פדגוגיה ופסיכולוגיה
וכל יתר הדברים שמקנים להם בכספר גם ידיעה בעבודת האדמה, כדי למוריה
אלה יוכלו לממש גם מורים לחקלאות.

כבר הלימוד בבתי-הספר התיכוניים הוא 300 ל'י
לשנה, ואם יש בגמנסיה מגמה חקלאית, אין הולכים אליה. עלינו לתת
תמיכות לבתי-הספר התיכוניים, בתנאי שיפתחו מגמה חקלאית. החקלאיים
הדרושים לנו לא יבואו מבית-הספר כדורי, והיה זה בית-הספר הטוב ביותר.
לנו דרושה מהסכה בשטח זה, והיא צריכה להתחיל כבר בבתי-הספר היסודיים.

ח. בוגר:

דובר כאן על זה בוגרי בתי-הספר הגבוהים לחקלאות אינם יוצאים לעבודת חקלאות. אני הייתי מציע שתתן תמיכה ללומדים בבתי-ספר אלה בתנאי יתוויבו לעבוד 5 שנים, למען המדינה. אם לא נעשה כדבר הזה, אז לא נחזיר את הדבר הזה מגן הילדים ועד לאוניברסיטה - חבל על 30 מליון הלירות מוציאות בכוחות מיושנים נעשה את הדבר הזה.

מר הרבורגר יתייב עתה על האלות. היו"ר י. פראיז:

מר הרבורגר: עלי לבקר את סליחתכם על מעויות נפלו בחומר שנמסר לכם. בדרך ימי, בתי-ספר מקצועיים, במקום 14 צריך להיות 20. והמספר הכללי הוא 85 ולא 79. באותו הדף, במקום המדובר על מספר לומדי מקצוע, צריך להיות 10,872. בדף 6, האחרון, הוכנה בטעות הסכום של 670 אלף ל"י, וצריך להיות 824 אלף ל"י.

ועכיו אעבור לאלות:

מה עושים להכירת מורים? יש לנו לוח בוגרים של אנשים בהוראה. יש לנו מורים מקצועיים כלליים, מורים ללימודים עיוניים מקצועיים ומדריכים. משרד החינוך מטקח על הלימודים הכלליים, כשיי הוגע עוה בכל בתי-הספר, והוא ממייך את המורים למקצועות הכלליים. בדרך כלל מכירים אותם ברשת הכירת המורים הכלליים. המורים להוראה עיונית המקצוע הם בדרך-כלל מהנדסים - אם כי לא תמיד. המורים לכבודה מעיית הדרך-כלל בעלי-תקצוע גבוה, שנלקחו מן התעשייה והמלאכה, והם מקבלים קורסים לתלמות מקצועיות בעיקר במדגוגיה. כשיי נסימתי, שנו עומדים להקים מכונים מיוחדים להכרת מדריכים. אנחנו חושבים להכיר מורים עיוניים בכנייה צריכה לועות בעיקר על-ידי הסכניון העברי, ויש לנו מועד על הנהלת הסכניון בעניין זה. אגב, יש כאן מומחה מארצות-הברית, להכרת מורים ומדריכים, והוא עובד אחנו.

ננאלתי על הנחירה מבתי-הספר המקצועיים. הנחירה היא גדולה בסיווג ותוך שנת הלימודים הרא ונה. אחר-כך היא יורדת בהרבה. אנחנו חושבים הנחירה היא ונה בדרך-כלל גם לשי המקצוע, לשי רמת המתלמידים, ולשי הנסיבה החברתית. מכתה א' עד כות ג' ד' גומרים קרוב ל-70% מאלה המתחילים. ברור שמוכרחים לתקן את המצב וצריך להגיע לאחוז יותר גדול ללומדים על-ידי הדרכה יותר טובה ובחירת מקצוע יהיה יותר מתאים לרצונו של הילד.

מהי ההכלה הנדרשת מאלה הרוצים להכנס לבתי

ספר מקצועיים? בדרך-כלל דורשים בבתי-ספר מקצועיים הכללה עממית בהתאם לחוק לימוד חובה. אבל יש יוצאים מן הכלל. אני יודע בית-ספר מקצועי בבאר-שבע - שהוא חציו ריק - הררי לא ידעו רמת הטכילה גבוהה יותר מחקנימת בדרך-כלל במקום זה. כות בבתי-ספר או קורסים בסביבות של מעברות אין לומדים על הכללה גבוהה ביותר. בבית-הספר כ"ח יש הילוב בין בית-ספר יסודי ומקצועי, והיילוב מבטיח את רמת הלימודים.

בקשר לעניין זה, לרצוני להביע את דעתי, ככסבילנו

היה חשוב מאד להתחיל את החינוך למקצוע כבר מגיל 12, להפנות את הילדים, מהלי לפגוש בהתחלת הכללית, לצד המקצועי. בהולנד קינה דבר כזה. גם בבליה ובניו-זילנד. 4 שנות לימוד בבית-ספר מקצועי יכולות להתחיל בין 13, 14, 15. מעל לגיל 15 לא בא הדבר בחיוב, כי אזי הוא מתנגד עם חובת הגיוס של הניר.

מה המצב הרוציאלי של ההורים? אינני יודע

אני אני רחוק מלהניח שהאלה הכוננת למצב הרוציאלי כלכלי. אני כך, ברור שצרכי לימוד גבוה מצד אחד ומיעוט היסודיות מצד שני נותנים את התשובה בדרך כלל, רק מן השוה יש ביכולתם ל-את בעול זה, ולחות את ילדיהם לבית-ספר מקצועי. יש לציון, שאולי בגלל שכר הלימוד הגבוה, ואולי לא רק מסיבה זו, ילדי פועלים אינם מהווים אפילו רוב בבתי-ספר אלה. לא לכל הפועלים ישנה אמי-ציה ללוח את בניהם לחיי עבודה במקצוע.

מר הרבורגר:

פרמיות: מלבד בילוייה בתי-ספר אין.

כאשר יש בנוכחותו הוא קיים גם לגבי
החינוך המקצועי. בדרך-כלל אין נוטים לשלוח נער לבית-ספר מקצועי,
אלא לבית-ספר תיכוני, במיוחד בארץ-העבר-הלימודים אינו גבוה יותר.

בבתי-הספר המקצועיים מגיע סכר הלימוד
ל-270 ל"י. ישנם בתי-ספר נבחרים. סכר הלימוד הוא 100 ל"י. כולל,
למעשה מקבילי תמיכה.

בתוכנית הראוונה הלבתי בענין המורים.
המורים המקצועיים הם בחלקם מהנדסים, ורובם בעלי מקצוע טובים שכאן
מן התעשייה וקיבלו, במקרה הטוב, קורס של התלמות כללית בפסיכולוגיה
חינוכית.

היכן מתקיימים שעורי-ערב לחניכיהם? היות
וכל-עורי-הערב לחניכיהם הם רק עיוניים ולא מעשיים, אין כל חשיבות
לשאלה איפה הם מתקיימים. חלק מהם מתקיימים בבתי-ספר עממיים ותיכוניים
היוכרית בהם כיתות, וחלק בבתי-ספר מקצועיים. למה הם לא כולל בבתי
ספר מקצועיים ולמה אין התלמות מעיית? בתי-ספר אלה אינם ממש לתיוט.
היות אי-אפשר להשיג רשות להתמסר במכונה או בכלי של מישהו, ללימוד
על-ידי חניכיהם; אך לא משלמים שכומים עצומים, ואין הממלא יכולה
לעמך בהם. לכן הוחלט להקיר 6 מכונים הכשרה למבוגרים, שהם יכמסו
להתלמות מעיית, נוספת של החניכיהם. שנות החניכות הן בדרך-כלל 3,
אבל ישנם מקצועות נבחרים שנות החניכות הן 4: דפוס, מכניקה עדינה, קרור.

מה הרמה המקצועית של בוגרי בתי-ספר
מקצועיים? על חלק מן השאלה ענייני בפעם האחרונה. בדרך-כלל הרמה
אינה נמוכה.

מה הרמה של בוגריהם בהשוואה עם בעלי
מקצוע קיימים וחניכיהם? למי נשיון אפשר להגיד בוגר בית-ספר מקצועי,
כי הוא גומר בית-ספר מקצועי, עולה על חניך בהרבה בידיעותיו העיוניות,
אך נופל לגביהם בנוגע לזריזות-יד ולעבודה מעיית. אך לאחר נתינת
החניך אינו משיג את מה שחבר לו בתאוריה, ואילו הבוגר השיג את החניך
בעבודה מעיית בדרך-כלל. אמנם לא ב-100% של המקרים, אבל בדרך-כלל.
לכן אנחנו חושבים שהקידום של בית-הספר המקצועי להכין בעיקר את
הקדרים יהיה במשך הזמן מנהלי-עבודה ומדריכים.

איזה מקצועות לומדות בנות? בדרך כלל
לומדות, כפי שאמרתי, בבתי-ספר מקצועיים רק 32 מקצועות. בחירת
המקצוע של הבנות היא מוגבלת למדי. הן יכולות ללמוד תפירה וגזירה.
זהו המקצוע השכיח ביותר - אולי אטילו יותר מדי נשים, וקיים כסף את
אטילו אחוז ניכר של תופרות אלו נקלטות אחר-כך במקצוע זה. אנחנו
מנסים להפנות בחורות למקצועות אחרים, בעיקר לביכול. היות לומדות
ביסול 129 בנות לעומת 1000 הלומדות תפירה, זהו בעשה קיימת מחסור גדול
במכשלות. המצב הוא כזה משהו אין כל קושי לאיזו שהיא רמת לפתוח
מגמה של תפירה: דרושות רק כמה מכונות-תפירה ומורה טובה או רעה.
מגמה לביכול היא הרבה יותר יקרה: דרוש ציוד שהוא הרבה יותר יקר,
ויש גם מחסור במורות לביכול. אנו נמצאים בקשר עם המדרשה להדרכה
תזונתית ואנו מקווים להרחיב את המסגרת שלה. כן לומדות בחודות
לא-רבות פקידות, טיפול בילדים, אריגת-יד, ריקמה, בבית-הספר ללבורנסים
הרוב הן בחורות, בבית-הספר למלונאות הרוב בחורות, משק בית ומלאכת
מחייבת (כולל מלאכת מחייבת במתכת). קיים במשך זה רק בית-ספר מקצועי
אחד - זליגסברג. "בצלאל" אינו נכלל ברשימה זו, כי אין הוא נמצא
בפיקוחנו. בזמנו נתמנתה ועדה לכירור מעמדו של בית-ספר זה, והיא
עוד מטמלת בדבר.

מה אחוז הלומדות מקצוע בבתי-ספר מקצועיים
וחניכיהם לגבי האוכלוסיה בארץ ובחוץ-לארץ? קשה מאד למצוא את החומר הזה
חיפתי ומישהו מצאתי. אשפתי חומר ממנונה ארצות מלבד ישראל, ביניהן
ארצות דומות במנהל שלהן לישראל, וביניהן אינן דומות כלל לישראל. אך
גם מימרים אלה אינם נותנים תמונה ברורה. למשל, בארצות-הברית ישנם
חניכיהם עד לגיל של 75 ימים. הם אין כל הגבלה של גיל. האחוזים הם
0,4%, אך מספר זה כולל חניכיהם מבוגרים מאד. לא תמיד ברור מה זה
קורסיה ומה זה בית-ספר מקצועי. אך כפי שיכולתי לברר אנו עומדים במקום
די מכובד.

מר הרבורגר: אמר לומר לכל כוגרי בתי-הספר המקצועיים נקלטים ביוק, ואף היו, הן נקלטים בדרך-כלל בלי קושי מיוחד, מפניי בעלי-התעיה ובעלי-המלאכה יודעים הייחוד המקצועי ל כוגר הוא הרבה יותר טוב מאר אפילו ל בעל מקצוע יוג כל המקבל עבודה בלי כה. בעל-תעיה ומלאכה מוכן למחול להוגר בית-ספר מקצועי במקרה או נה ונצי, מכיון שהוא יודע לאחר תקופה זו הוא שולח על בעל-מקצוע המקבל עבודה בלי כה. בעלי המקצוע המעיינים אחו רי-עבודה כיו, נומלים באיכותם לגבי חניך כוגר, וודאי לגבי כוגר גיר בית-ספר מקצועי. יתכן הידורו ל כוגר כזה בעבודה, פוגע במעלי מ שחות יוג מקצועי הוא יותר נמוך - אבל זו יוב אשה אחרת. אנחנו חו בינו על הרחבת המגרת ל בתי-הספר המקצועיים וחינוכי. ל יותר חניכי, יוכל מפר יותר גדול ל כוגרי-חניכים להקלט בעבודה על חינוך וגים יותר נמוכים אחר עובדי כיו.

אלה אחרת היא נאלת החניכים בתהליך החניכות. בדרך-כלל כאשר מתחילה בעיה ל חורר-עבודה אין מחזיקים חניך הנמצא במצב הראוינה ל לימודיו. אנו מקווים כי עם ביצועו של חוק החניכות נבטיח את החניכים האלה, במידה מסוימת, מפניי הוכנה של פיטורין תוך כדי תקופת החניכות.

קיימת שכנה בכמה וכמה מקצועות נעמוד בעוד 10 - 5. נינו במצב ל חורר בעלי-מקצוע. למשל, באפיה. במקצוע זה אין בתי-ספר ואין כמעט חניכים. אם התכוננו באופיה תראו כי כולנו אינו צעירים ביותר. מצב דומה לזה קיים במלונאות: ינו 10,000 עובדי מלונאות, ביניהם 4,000 בעלי מקצוע, ושחות ממאה חניכים. זהו גם המצב בהנדלרות - רוב הנדלרנים זקנים, ואין רוצים ללכת למקצוע זה. מצב, אמנם קצת פחות וומר, קיים בדפוס. בתל-אביב ובירושלים יש מספר קטן מאד ל חניכים, ופילו בחיפה ינו חניך אחד בלבד. גר בפרות המצב הוא דומה. אנו רצינו לתקן את הדבר הזה על-ידי הקצבת כספים לבתי-ספר, כדי יהיו מוכנים לפתוח מגמות במקצועות אלה. אך הצעתנו זו בתקציב לא נתקבלה. יתכן, כי אילו פתחנו בית-ספר (אפילו גבוה) לאפיה וקונדיטוריה היינו יכולים למרוך נערי ללמוד את המקצועות האלה. אצלנו לא קיים התהליך, והוא רגיל בעולר, יכניה חולכים בעקבות אבותיהם בבחירת המקצוע. אצלנו המצב הוא יונה.

אייב עתה לשאלות של חברת-הכנסת פרידמן. ממכר המתחילים הנכונים כל ינה לבתי-ספר מקצועיים הוא בערך קרוב לאלפיים. זה נוגע רק ל-54 בתי-הספר המקצועיים.

מה הקריטריון ל מתן תמיכה? ללא יפק אנחנו כאן סופרים על בריט מאד לא מוצק. למעשה, לאחר בתי-הספר עברו אלינו, היינו ועדה מתפקידה לקבוע מה צריך בית-ספר מקצועי לתת, מה צריך להיות ה ואטום ילו, ומה צריך להיות בית-ספר מוכר. רק כאשר נדע איזה הוא בית-הספר המוכר, יהיה לנו בריט אימתן יותר למתן התקצבות.

עד עתה נתנו לאלה אשר נתנו, 15 ל' לתלמיד. הגענו בתקציב זה ל-65/70 אלף ל' לתקצבות. מלבד זה הוקצבו 30/5 אלף ל' לבתי-ספר מקצועיים לפיתוח. בית-הספר המקצועי בוויטה פתח מגמה חדשה למכ ירנות ומכ ירית רטואינה, ואלקטרואקומטיקה. זה מה נתנו הינה.

אין למרד העבודה בתי-ספר מקצועיים. אנו לא חושבים עלינו להקים אותם, והיות וקיים מונדות לחינוך מקצועי, והם מצליחים בעבודתם. נדמה לי הרבה יותר ראציונאלי לעודד אותם ולפתח אותם, ועל-ידי זה להגיע בדרך לא יותר יקרה לאותה מטרה. אנו צריכים תאפידו לנו לתת תקצבות למטרה זו. אנ בית-הספר ע' ש מסכ פיון מתכוונן לפתוח מגמת-דפוס, יי לעזור לה על-ידי מתן זכות כסף, מיון הזוהי היקעה ענקית. דבר זה דרוי, והוא לא נכלל בתקציב.

היו"ר ע. פרטיץ:

תמיכות לפיתוח אינן מופיעות בתקציב?

מר הרבורגר:

אנו הצענו טכום של 250 אלף ל"י למטרה זו, אך לדאבונו הטכום הזה נמחק כולו. הטכום שנשאר מהווה הקצבות פחות או יותר לשי מספר התלמידים. הטכום הזה רחוק מלהספיק על צרכי העתיד. הוא דרום לנו כיום, אבל אין הוא מבטיח דבר לעוד כמה שנים.

15 הלירות מחובות לפי חשבון פעולה כל תלמיד. בבתי-הספר היקריים יותר עולה תלמיד 500 ל"י, הזולים יותר עולים 300 ל"י. 15 הל"י מהוות 5% מן המינימום הדרוש. היות ובדינה הבאה תבוא עליה, ויש לתמוך בה, כדי שכל הלימוד לא יעלה בהרבה, הצענו להעמיד את התמיכה על טכום של 22.500 ל"י.

מי קיבל חינה? היות ובתי-הספר המקצועיים עברו אלינו רק באטריל, הלכנו בעיניים עורות ונתנו לאותם בתי-הספר לרית החינוך נהגה לתת. ברור לנו אינה דרך ויש לננותה. במידה יידוע לי כל הרגשות קיבלו ולא התערבנו באופן חלוקת הכסף על-ידי הרשת לבתי-הספר. אנו חושבים יש לתת לבית-הספר ולא לרשת.

נ"אלתי אם אין בדעתנו לפתוח בית-ספר מקצועי דוגמאי. אני חושב ייגבר בתי-ספר מקצועיים אינם רחוקים מלהיות דוגמאיים. אזרתי במעט האחרונה לבית-ספר מקצועי הנמצא על-יד מוסד חכמי גבוה, יש לו רמה מקצועית יותר גבוהה מבית-ספר קטן על-ידי איזו מעברה, ואם אינו נתמך על-ידי איזה מוסד מבחינה מקצועית. נדמה לי יעלה לנו פחות כסף אם נצליח לפתח את בתי-הספר המקצועיים ליד מוסדות גבוהים, ולענות לבתי-ספר דוגמאיים.

היו"ר ע. פרטיץ:

אני מודה למר הרבורגר. בבוע הבא ביום ג' נקיים ישיבה עם אנשי החקלאות ואנשי המסרד נסרם ענו על גורה לימה לאלות. אחר-כך נדון בתקציב.

הישיבה ננעלה בשעה 14.15
=====